

приладів, макетів, теоретичні дослідження та ін.)

Якщо під час занять діяльністю студента безпосередньо керує викладач, то в позааудиторний час студент здебільшого самостійно спрямовує процес оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок. Ступінь керування позааудиторною діяльністю студентів педагогом може бути різним: від жорсткого управління й контролю до повної самостійності та творчості [3].

Серед науковців немає єдиної думки щодо визначення сутності поняття «позааудиторна діяльність» і, відповідно, її видів. Для прикладу, О. Кучерява індивідуальними формами позааудиторної роботи вважає роботу з навчальною, довідниковою, науковою, науково-популярною літературою, складання конспектів; роботу з електронними підручниками і посібниками; роботу в електронній мережі Інтернет; підготовку повідомлень, рефератів, курсових робіт; складання і виконання завдань; укладання та розв'язування кросвордів, ребусів, створення плакатів тощо. Г. Овчаренко визначає такі напрями позанавчальної діяльності у ВНЗ: науково-дослідницька, суспільно-політична, художньо-естетична, трудова, історико-культурна й етнографічна, фізкультурно-спортивна, організаційно-управлінська, що відповідають специфіці стадій соціалізації студентської молоді [4]. Провідне значення в позанавчальній діяльності, на думку дослідниці, має змістовий компонент, оскільки йому властиво змінюватися залежно від традицій ВНЗ і фаху майбутнього спеціаліста.

Під час організації СРС із використанням інформаційно-комунікаційних технологій реалізуються такі методологічні підходи:

- диференційований, що дозволяє розширити доступність навчання, відбувається поліпшення якості навчання, упровадження інноваційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів, що приводить до посилення ролі СРС;
- системний, що характеризується активним використанням інформаційних технологій як ефективних методів, які забезпечують не тільки системність, а й структурно-функціональний зв'язок навчального матеріалу.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним і мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

Провідну роль у організації СРС відіграють інформаційні технології, бо вони відкривають студентам доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, розширюють можливості для творчості, неординарного підходу до вирішення виробничих ситуацій – це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців, переході від початкового до вищого рівнів самостійності.

Окрім самостійного засвоєння знань, студенти мають опанувати методи аналізу, синтезу, узагальнення інформації.

Раціональна організація самостійної роботи студентів із використанням інноваційних форм та ІКТ дозволяє не тільки інтенсифікувати якісне засвоєння навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення.

Список використаної літератури

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.
2. Бондаренко З. П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу / З. П. Бондаренко // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2007. – № 4. – С. 50-59.
3. Шашенко С. В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Шашенко С. В. – К., 2004. – 24 с.
4. Скрипник Н. С. Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості / Н. С. Скрипник // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2012. – Вип. 27 (80). – С. 566-571.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ПРИ ВИВЧЕННІ УРОЛОГІЇ

Саричев Л.П., Сухомлин С.А., Саричев Я.В., Супруненко С.М., Панасенко С.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Проаналізовані питання організації самостійної роботи студентів при вивченні урології. Доведено, що самостійна робота сприяє підвищенню ефективності навчального процесу та кращому засвоєнню навчальної дисципліни.

Ключові слова: самостійна робота, урологія, інформаційні технології навчання.

Безперервний розвиток медичної науки, відкриття нових та уточнення наявних знань у медичній галузі породжують значний обсяг інформації, який зумовлює необхідність її швидкої оцінки й адаптації до сучасних умов викладання фахової дисципліни. Це приводить до необхідності вирішення комплексу багатьох питань - організаційних, методичних, наукових та ін. Слід визначити важливість нової інформації, її обсяг і місце в навчальному процесі та форму її викладання. Вирішення цих завдань ускладнюється скороченням навчальних годин, передбачених навчальною програмою з дисципліни, яке відбувається з року в рік.

У зв'язку зі збільшенням навчального матеріалу та зменшенням часу на аудиторні заняття великого значення набуває самостійна робота. Згідно з Положенням "Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах" самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота зумовлює зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, привчає його самостійно вирішувати питання своєї навчальної діяльності. Самостійна робота передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так і позааудиторних занять. У сучасній системі навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після

практичної підготовки [3].

Від раціональної побудови СРС залежить якість підготовки майбутнього фахівця. Самостійна робота, крім, власне, засвоєння навчального матеріалу в позанавчальний час, розвиває навички самостійного навчання, вчить умінню аналізу літератури, критичному ставленню до прочитаного, вмінню робити самостійні висновки. Самостійна робота дозволяє закріпити теоретичні знання, об'єднати теоретичну підготовку з практичною роботою з подальшим удосконаленням практичних навичок роботи лікаря-уролога. Самостійне опрацювання матеріалу дозволяє розвинути в студентів клінічне мислення, що зумовлює можливість наступної науково-дослідницької роботи. Тому самостійна робота в сучасних умовах стає основою навчального процесу, а не тільки його складовою частиною. У провідних світових закладах освіти самостійна робота складає близько 70% навчального навантаження. Це зумовлює необхідність суттєвих змін у взаємовідносинах «викладач-студент» та вдосконалення форм контролю теоретичних знань і практичних навичок [2].

На кафедрі урології ВДНЗУ «УМСА» СРС визначена відповідно до типової навчальної програми з урології. СРС виконується аудиторно і позааудиторно. Аудиторна СРС проводиться в навчальний час під керівництвом викладача. У стаціонарі або поліклініці студенти обстежують хворих самостійно чи разом із лікарем шляхом об'єктивних методів, лабораторних, участі в проведенні діагностичних маніпуляцій (ультразвукове дослідження, рентгенологічні методи – урографія, томографія, ендоскопічні методи – уретроцистоскопія, уретроскопія та ін.), за допомогою отриманої діагностичної інформації проводять диференційовану діагностику, визначають тяжкість стану хворого. Після встановлення діагнозу визначається план подальшого дообстеження, план лікування, метафілактики і профілактики встановленої хвороби. Підсумком такої роботи студентів є оволодіння й удосконалення практичних навичок і вмінь. Підсумком аудиторної СРС є демонстрація рівня практичних умінь під час проведення підсумкового модульного контролю.

Позааудиторна СРС проводиться відповідно до календарно-тематичного плану та передбачає самостійне опрацювання студентами обов'язкових джерел наукової інформації - підручників, посібників, методичних вказівок, а також додаткової літератури - монографій, фахових медичних видань. До самостійної роботи належать самостійне розв'язання тестових завдань і клінічних задач, підготовка рефератів, доповідей до наукових студентських конференцій, робота в наукових студентських гуртках, участь у науковій роботі кафедри (проведення аналітичних оглядів літератури, робота з первинною медичною документацією, статистична обробка медичної інформації) та ін. Ця робота в цілому сприяє глибокому вивченню навчального матеріалу: етіології та патогенезу хвороб, клінічних проявів, діагностичних методів і диференційованої діагностики, методів лікування, профілактики та метафілактики хвороб.

На кафедрі для СРС розроблені відповідні методичні вказівки, які містять конкретні цілі навчання і методи їх досягнення, контрольні запитання і тестові завдання, перелік обов'язкової та додаткової літератури. Засвоєння самостійно опрацьованого матеріалу оцінюється під час поточного контролю відповідної теми на аудиторних заняттях, практичних навичках за окремими змістовими модулями, а в найповнішому обсязі – на підсумковому модульному контролі. Перевірка рівня знань і вмінь здійснюється шляхом тестування, опитування і перевірки практичних навичок. Для ефективної СРС необхідні єдиний організаційний підхід, належне методичне забезпечення, уніфіковані форми і методи контролю [2].

Для оптимізації навчального часу студента велике значення має ґрунтовний розгляд на аудиторних заняттях найважливіших, вузлових питань дисципліни. На цих питаннях має бути зосереджена й індивідуальна робота викладача в групі, що дозволяє виділити для СРС простіші питання, які студенти здатні засвоїти самостійно.

Організація СРС в умовах сучасного навчального процесу у вищій школі тісно пов'язана з її інформаційним забезпеченням. Поряд із традиційними його формами у вишівське життя активно входить комп'ютерна підтримка навчального процесу і його важливої частини – СРС. Комп'ютеризація навчання, застосування Інтернету дають нові можливості та суттєво змінюють підхід до вивчення матеріалу. За останні роки комп'ютерні технології все більше застосовуються в СРС, що дозволяє отримувати новітню інформацію, необхідну при вивченні заданої теми, і таким чином виводить СРС на новий рівень. У зв'язку з цим виникає низка проблем, від яких залежить становлення ролі СРС у вищій школі. Нерозв'язана досі проблема в розвитку СРС - індивідуальний підхід у процесі її організації, визначення змісту і здійснення контролю. Тут необхідна наукова і практична робота для досягнення правильного розуміння сучасного навчання. Дуже важливо, щоб усі вишівські структури приділяли посилену увагу самонавчанню студентства [1].

Таким чином, тенденція останніх років - зростання ролі самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Пізнавальна активність сприяє розвитку процесу мислення, спонукає студента до постійного розширення обсягу наукових знань, що позитивно впливає на якість підготовки спеціалістів-медиків.

Список використаної літератури

1. Білик Я.С. Удосконалення самостійної роботи майбутніх фахівців під час їх професійного становлення : тези доповідей навчально-методичної конференції [«Імплементція закону України «Про вищу освіту» як складова академічної автономії ВНМУ ім. М.І. Пирогова»], (Вінниця, 17 лютого 2016 р.) / Я.С. Білик. - Вінниця : Він. нац. мед. ун-т ім. М.І Пирогова, 2016. – С. 12-13.
2. Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «фізіологія» в умовах кредитно-модульної системи навчання / І.М. Лучко, І.В. Ємельяненко, Н.М. Воронич-Семченко [та ін.] // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 60-62.
3. Скуратівська С.П. Особливості організації самостійної роботи студентів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/36615/